

Люсі Мод МОНТГОМЕРІ

Рідна
з Інчсайду

Харків
«ФОЛІО»
2020

I

«Нотатки» Глена та інші справи

Був теплий гарний полудень, небом пливли золотаві хмаринки. У просторій вітальні Інглсайду, випромінюючи ауру зловісного задоволення, сиділа Сьюзан Бейкер; на годиннику була четверта дня, і Сьюзан, яка працювала, не покладаючи рук з шостої ранку, відчувала, що чесно заробила годину відпочинку та пліткування. Сьюзан почувалася щасливою, усе на кухні йшло напрочуд добре. Доктор Джекіл — то не пан Гайд¹, він не діяв їй на нерви. Сьюзан зі свого місця з гордістю милувалася клумбою з півоніями, які вона сама посадила й виростила. Вони цвіли так, як жодна інша півонія ще не цвіла в Глен Сент Мері. На клумбі красувалися малинові, сріблясто-рожеві та білосніжні півонії.

Сьюзан була вбрана в нову чорну шовкову блузу, таку ідеальну, що й пані Маршал Еліот таку не одягала, а ще білий накрохмалений фартушок, оздоблений мережкою, вив'язаною складним гачком п'ять дюймів завширшки, не кажучи вже про підібрані вставки. Відтак, Сьюзан, будучи абсолютно впевненою у своєму ошатному вигляді, відкрила свій примірник «Щоденних Справ», приготувавшись читати «Нотатки» Глена, які, як їй щойно сказала панна Корнелія, займали півколонки й описували кожного

¹ Персонажі роману Р. Стівенсона «Химерна історія доктора Джекіла і пана Гайда» — прим. пер.

мешканця Інглсайду. На титульній сторінці газети «Щоденні Справи» великий чорний шрифт заголовку повідомляв про вбивство якогось ерцгерцога Фердинанда чи як там його в місті з чудернацькою назвою Сараєво, але Сьюзан такі неістотні речі не цікавили. Вона шукала щось справді суттєве. Ах, он воно — «Короткі записки з Глен Сент Мері». Сьюзан всілася зручніше, читаючи вголос кожну нотатку, аби отримати максимальне задоволення.

Пані Блайт та її гостя, панна Корнелія, так кликали пані Маршал Еліот, торохкотіли біля відкритого вікна, яке виходило на веранду. Крізь вікно пробивався холодний чудовий бриз, чувся подув ароматів із саду, а з кутка, де звисали виноградні лози, долинали чарівне веселе відлуння сміху та розмов Рілли, панни Олівер та Волтера. Де була Рілла Блайт, там лунав сміх.

У вітальні був ще один мешканець, він скрутився калачиком на підстилці. За ним не потрібно було пильнувати, адже він був доволі самостійним, до того ж його вирізняло те, що то була єдина жива істота, яку Сьюзан справді ненавиділа.

Усі коти незбагненні, але Доктор-Джекіл-та-пан Гайд — коротко «Док», був ще більш незбагненим. У ньому ховалися дві особистості, або, як клялася Сьюзан, у нього вселився диявол. Передовсім було щось таємниче в самій його появі. Чотири роки тому Рілла Блайт мала дорогоцінне любе кошеня, біле, як сніг, з потішним чорним кінчиком хвостика, якого назвали Джек Морозець. Сьюзан його не любила, хоча вона й не могла пояснити, чому.

— Я Вам слово даю, пані лікарко, люба, — зловісно сказала тоді вона, — від того kota добра не буде.

— Чому ти так думаєш? — спитала пані Блайт.

— Я не думаю... я знаю, — оце й уся відповідь, якої її удостоїла Сьюзан.

Для решти мешканців Інглсайду Джек Морозець був улюбленцем. Він був дуже чистим, добре доглянутим, на його білій красивій шерсті не було жодної плямки чи цятки; він знав безліч принадних способів муркання й лестоців, а ще був дуже чесним.

А тоді в Інглсайді сталася трагедія домашнього масштабу. У Джека Морозця з'явилися кошенята.

Марно намагатися описати тріумф Сьюзан. Хіба вона не наполягала, що той кіт облудливий, знущається й заманить їх в якусь пастку? От і самі переконалися!

Рілла залишила собі одне дуже гарне кошенятко з надзвичайно гладким глянсовим темно-жовтим хутром із помаранчевими смужками та великими атласними золотистими вушками. Вона назвала кошеня Золотун, здавалося, таке ім'я дуже навіть пасувало маленькій грайливій істоті, яка в час свого кошенятства навіть й близько не виявляла свою істинну зловісну натуру. Сьюзан, звичайно, попередила сім'ю, що не варто чекати нічого хорошого від потомків того диявольського Джека Морозця; але на її пророцтва Кассандри ніхто не звернув уваги.

Блайти вже звикли вважати Джека Морозця представником чоловічого роду й ніяк не могли цієї звички позбутися. Тому вони постійно використовували займенники чоловічого роду, хоча й часто виникали кумедні ситуації. Гості дивувалися, коли Рілла звичним тоном промовляла: «Джек і його кошенята» чи суворо наказувала Золотуну: «Іди до мами, хай він вилиже тобі шерсть».

— Це неправильно, пані лікарко, люба, — гірко промовляла бідна Сьюзан.

Вона пообіцяла собі завжди звертатися до Джека «воно» чи «біла звірюка», тому хоча б одне серце не заболіло, коли наступної зими «воно» випадково отруїлося.

Через рік «Золотун» стало таким очевидним і невідповідним іменем для помаранчевого kota, що Волтер, який щойно прочитав історію Стівенсона, змінив ім'я на Доктор-Джекіл-та-пан Гайд. У манері доктора Джекіла, кіт був сонний, ніжний, домашній любитель подушок, якому подобалися пестоші, увага, коли його годували й гладили. Особливо любив він лежати на спинці й задоволено муркотіти, поки хтось ніжно гладив його кремову шийку. Він був ще тим муркотунчиком, ніколи ще в Інглсайді не було kota, який би так часто й так гарно муркотів.

— Я заздрю котам тільки через їхнє вміння муркотіти, — якось зауважив лікар Блайт, слухаючи звуки мелодії Дока. — То найбільш задоволений звук у світі.

Док був дуже гарний, кожен його рух — витончений, а пози — чарівні. Коли він згортав свій довгий темний закручений хвіст навколо лапок, всідався на веранді й довго пильно вдивлявся поперед себе, у Блайтів складалося враження, що навіть єгипетський сфінкс не мав би такого ефектного вигляду на Божественному Порталі.

Коли в kota був настрої пан Гайда, зазвичай перед дощем чи вітром, щось дике спалахувало в його мінливих очах. Перевтілення відбувалося миттєво. Він несамовито хрипів і кусався, коли його намагалися стримати чи погладити. Його хутро наче темнішало, а очі диявольськи блищали. У такі моменти він справді був нереально красивий. Якщо перевтілення ставалося в сутінках, всі мешканці Інглсайду його трішки жахалися. У такі моменти він був страхітливим звіром, і тільки Рілла ставала на його захист, стверджуючи, що він «такий симпатичний підступний кіт». Звичайно, він підкрадався.

Доктор Джекіл любив свіже молочко. Пан Гайд молока б і не торкнувся й рикав над шматочками свого м'яса. Доктор Джекіл спускався сходами надзвичайно тихенько

й безшумно. Пан Гайд тупотів, наче незграбний чолов'яга. Кілька вечорів, коли Сьюзан залишалася вдома сама, він «страшно її лякав», як казала вона, таким тупотінням. Іноді він сидів на підлозі посеред кухні й, не мигаючи, блискав на неї очиськами цілу годину. Він вщент руйнував її нерви, проте бідолашна Сьюзан справді відчувала невимовний трепет і просто не могла його вигнати. Одного разу вона наважилася кинути в нього палицю, проте він виклично стрибнув в її вбік. Сьюзан кинулася до дверей і ніколи більше не пробувала зачіпатися з паном Гайдом... хоча іноді розплату за його вчинки ніс невинний доктор Джекіл... Сьюзан ганебно виганяла його зі своїх володінь, куди він наважувався висунути свого носа, і відмовляла йому в кількох улюблених ласощах, яких йому так кортіло.

— Багато друзів панни Фейт Мередіт, Геральда Мередіта й Джеймса Блайта, — читала Сьюзан, смакуючи кожним іменем, — кілька тижнів тому радісно зустріли їх вдома після повернення з коледжу Редмонда. Джеймс Блайт закінчив бакалаврат у 1913 році й щойно завершив перший рік навчання в медицині.

— Фейт Мередіт справді наймиліше створіння, яке я тільки коли-небудь бачила, — прокоментувала панна Корнелія, схилившись над шиттям. — Неймовірно, як ці діти після гостин у Розмарі Вест повертаються до будинку пастора. Люди вже майже забули, якими збиточними були колись. Енн, любя, Ви коли-небудь забудете, як вони поводитися? Просто диво, як добре Розмарі з ними поладила. Вона для них більше друг, аніж мачуха. Усі вони її люблять, а Уна просто обожнює. Що ж до маленького Брюса, Уна для нього просто ідеальна служниця. Звичайно, він приємний. Але Ви коли-небудь бачили, щоб дитя було так схоже на тітку, як він на свою тітку Еллен? Він такий же похмурий

і наполегливий. Не бачу в ньому жодної риси Розмарі. Норман Дуглас завжди стверджував на високих тонах, що лелека готував Брюса для нього й Еллен, а помилково заніс його до будинку пастора.

— Брюс обожнює Джема, — відповіла пані Блайт. — Коли він приїжджає сюди, ходить слідом за Джемом тихенько, наче вірний малий собака, поглядаючи на нього з-під чорних брів. Він ладен заради Джема на все, я цьому дуже вірю.

— А Джем і Фейт стануть парою?

Пані Блайт усміхнулася. Усім було відомо, що панна Корнелія, яка так ненавиділа чоловіків, у похилому віці взялася створювати пари.

— Вони просто добрі друзі, панно Корнеліє.

— Дуже добрі друзі, я певна, — із розумінням підтвердила панна Корнелія. — Я все чула про вчинки молоді.

— Я не сумніваюся, що Мері Венс бачить, чим Ви займаєтеся, пані Маршал Еліот, — багатозначно сказала Сьюзан, — але думаю, соромно говорити про дітей, що створюють пари.

— Дітей! Дjemu двадцять один, а Фейт дев'ятнадцять, — різко відповіла панна Корнелія. — Не забувай, Сьюзан, що ми, старші люди, не єдині дорослі в цьому світі.

Ображена Сьюзан, яка не могла згадувати про свій вік, не з суєтності, а від страху, що люди подумают, наче вона не може працювати, повернулася до своїх «Нотаток».

— Карл Мередіт та Ширлі Блайт повернулися додому ввечері минулої п'ятниці з Академії Квінз. Ми розуміємо, що Карл матиме практику в школі Гарбоу Гед наступного року, проте певні, що він користуватиметься популярністю та буде успішним вчителем.

— Він в будь-якому випадку навчить дітей усього, що знає про комах, — сказала панна Корнелія. — Він ще навча-

ється у Квінзі, але пан Мередіт та Розмарі хотіли, аби він поїхав до Редмонда цієї осені. Проте Карл має незламний стрижень всередині, він хоче самостійно заробити собі на навчання в коледжі. У нього все буде добре.

— Волтер Блайт, який викладав у Лоубріджі останні два роки, звільнився, — прочитала Сьюзан. — Він хоче вирушити до Редмонда цієї осені.

— А Волтер має достатньо сил, щоб переїхати до Редмонда? — стурбовано спитала панна Корнелія.

— Ми сподіваємося, що до осені матиме, — відповіла пані Блайт. — Пробайдикувати все літо на відкритому повітрі під сонячним промінням піде йому на користь.

— Тиф важко подолати, — співчутливо сказала панна Корнелія. — Особливо, коли Волтер заледве уник небезпеки. Думаю, йому краще ще рік не йти в коледж. Але ж він такий амбіційний. А Ді й Нан теж поїдуть?

— Так. Вони обидві хотіли вчителювати ще рік, але Гілберт думає, їм краще поїхати до Редмонда цієї осені.

— Я цьому рада. Вони пильнуватимуть Волтера й глядітимуть, аби він не надто сильно вчився. Думаю, — продовжувала панна Корнелія, краєм ока глянувши на Сьюзан, — що після такої різкої реакції кілька хвилин тому, небезпечно мені припускати, що Джеррі Мередіт задивляється на Нан.

Сьюзан пропустила це повз вуха, а пані Блайт знову засміялася.

— Люба панно Корнелія, я надто зайнята, правда?... з усіма замилюваннями хлопчиків та дівчаток навколо мене? Якби я сприймала все це серйозно, з розуму б зійшла. Але ж ні... поки що важко усвідомити, що вони вирости. Коли я дивлюся на двох своїх високих синів, аж дивно, як вони могли бути пухкенькими, милими малюками з ямочками, яких я цілувала й пригортала, співала їм колискові

ЗМІСТ

I	«Нотатки» Глена та інші справи	3
II	Роси світанку	16
III	Місячна радість	23
IV	Звук волинки	37
V	Шелест кроку	51
VI	Сюзан, Рілла й собака Понеділок приймають рішення	67
VII	Дитя війни й сунниця	76
VIII	Рілла приймає рішення	87
IX	В яку халепу втрапив пес	97
X	Проблеми Рілли	104
XI	Темрява і світло	116
XII	Дні Лангемарку	128
XIII	Принизливе вибачення	136
XIV	Долина рішучості	146
XV	Поки день прохолоду навіє	155
XVI	Реальність та романтика	163
XVII	Тяглися тижні	177
XVIII	Весілля під час війни	192
XIX	Вони не пройдуть	206
XX	Норман Дуглас виступає на зборах	216

XXI	Кохання жакливе	223
XXII	Малий собака понеділок знає	229
XXIII	Тож добраніч.	237
XXIV	Мері нагодилася саме вчасно	243
XXV	Ширлі вирушає	254
XXVI	Сьюзан кличуть заміж	263
XXVII	Очікування.	275
XXVIII	Чорна неділя	292
XXIX	Поранені й зниклі безвісти	298
XXX	Переломний момент в ході війни	303
XXXI	Пані Матильда Пітман	309
XXXII	Звістка від Джема	321
XXXIII	Перемога!	330
XXXIV	Пана Гайда поставили на місце, а Сьюзан вирушає в медовий місяць	334
XXXV	Рілла-ма-Рілла!	339